

En redningsdåd 17. november 1924

af Otto Sandgreen

For 50 år siden var ovennævnte dato og år meget begivenhedsrig for en lille bygds befolkning, Vester Ejlande i Egedesminde distrikt. Bygden er nu nedlagt – død og tom, men minderne fra stedet lever endnu blandt efterkommerne af de familier, der i sin tid flyttede fra bygden. Nogle af disse minder er nedskrevne, og andre er optaget på bånd, og ud fra dette kildemateriale skal jeg i det følgende fortælle om den dag, hvor en konebåd med en besætning på 9 mennesker var i største livsfare under en pludselig opstået storm. 5 af besætningen døde under stormen, og efter menneskelig målestok var de allesammen døde og muligvis helt forsvundet, hvis ikke to brødre, Isak og Ole Schmidt, havde trodset stormen og bølgerne og i overmenneskeligt mod roet til undsætning i deres kajakker.

Nedenstående artikel er som hørespil udsendt i Grønlands Radio i anledning af 50-års dagen, bygget på en artikel i Avangnâmioq (Nordgrønlænderen) skrevet af en af de to brødre (en sætning midt i artiklen tyder dog på, at de har været to om artiklen), en båndoptagelse med den ene brors kone, en beret-

ning af en nulevende fanger, som var bopladsfælle med de to brødre, og som var ude i kajak under den samme storm, og endelig egne forespørgsler blandt forskellige personer, der på en eller anden måde har haft berøring med det skete.

Denne dag, den 17. november 1924, begyndte med det smukkeste vejr. Man kunne ganske vist ikke se hele stjernehimmelen, så noget af den må have været dækket af skyer. Men det var i alle tilfælde helt vindstille, en af disse sjældne efterårsdage, så stille og smuk, hvor alting ligesom er indsvøbt i vat, så tyst og behageligt var det. Men på denne årstid er det jo mørkt om morgenen, dagslyset kommer først hen på formiddagen, og det er selv sagt vanskeligt at dømme om, hvordan vejret vil blive i løbet af dagen, hvad mørket gemmer.

De fleste fangere var samlet oppe på „fjeldet“, – det punkt bagved husene, hvor oppe fra man havde den videste udsigt. Men hvad kunne fangerne se i et sådant mørke? Intet som helst. Men det var nu engang en ældgammel skik, at man i den tidligste morgenstund gik op på „fjeldet“, kiggede omkring og snak-

kede sammen. Og fangerne havde i reglen god tid, da man allerede gik derop ved 5-6 tiden.

Således stod de da også denne morgen, den 17. november, og længtes efter at tage ud i deres kajaker på sælfangst. Der kunne jo også være hvidhvaler eller narhvaler i nærheden. De sludrede om forskellige emner. Om gårsdagens oplevelser og prøvede at tage bestik af vejret. Et par yngre fangere var meget utålmodige og kunne dårligt vente på daggryets komme, men de blev dog og ventede sammen med de andre.

En af de ældre fangere sagde, at han ville hente anmagssat fra deres depot på øen Igdlutalik, der ligger ca. 10 km fra bygden, hvis han kunne få roere til konebåden. Dette lykkedes, og for at udnytte det gode vejr tog de afsted, mens det endnu var mørkt.

En anden ældre fanger fortalte, at han havde hørt fra sin bedstefar, og også selv havde erfaret, at efterårsdage med det meget ustabile vejr undertiden kunne tegne til at blive fine fangstdage med meget smukt vejr, men at disse morgener kunne være forløbere for uvejr. Og på denne dag skulle det vise sig at passe alt for godt.

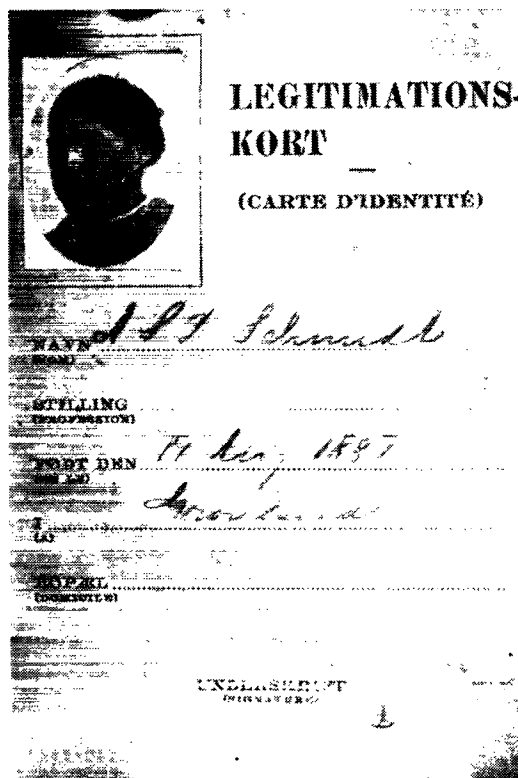
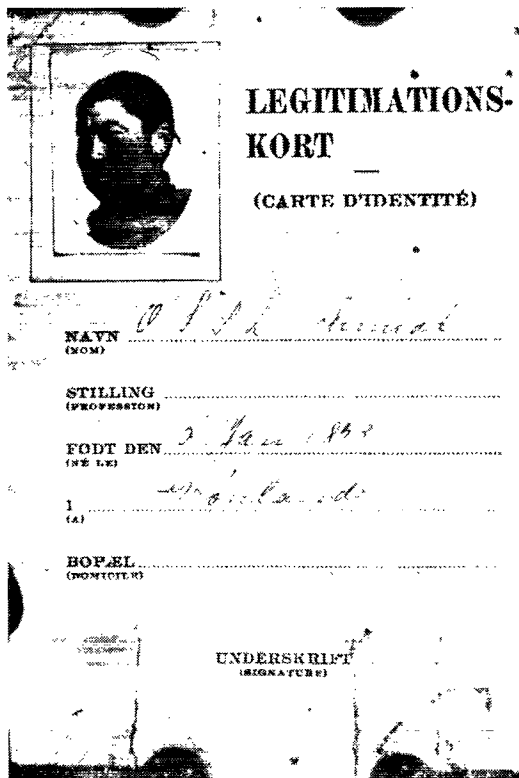
Men fangerne kunne ikke vente længere. Lige efter at konebåden med de 9 mennesker var roet ud mod depotet, tog kajakmændene afsted i forskellige retninger. Brødrene Isak og Ole Schmidt fulgtes ad, som de plejede.

Isak Schmidt's kone berettede: „Da kajakmændene var taget ud, satte jeg mig på briksen og begyndte at forsåle et par kamikker, mens vores svigermor vaskede tøj. Lidt over 10 var jeg færdig

med mit arbejde, – dengang plejede fangerfamilierne at stå tidligt op. Jeg tog så vore to vandspande for at hente vand. Der var ret langt til vores vandsø, og jeg var ung, så derfor løb jeg. Og da jeg samtidig kiggede mod vest, så jeg en nattemørk sky, der med stor fart drev mod øst. Jeg tænkte: Der kommer storm, – og bulderet kunne faktisk allerede høres.“

– Den 29. maj 1925 skrev de to brødre i artiklen i „Avangnâmioq“: „Med min yngre bror fulgtes jeg til vores nordre side (nord for øerne), men da vi så, at himmel og skyer forværredes, drejede vi af til vores østre side, hvor et par andre kajakmænd lå og ventede på sæl. I løbet af formiddagen kom der stadig flere uvejrsskyer med fuld fart. Mest tænkte vi på konebåden, og vi håbede, at de foreløbig ville blive på depotøen. Konebådsejeren havde ganske vist sagt, at han ville tage hjem, så snart de havde taget hvad de skulle fra depotet, og han ville ikke overnatte derude, selv om vi havde foreslået ham det. Netop på det tidspunkt, hvor vi regnede med, at de ville begynde hjemturen, blev øerne syd for os usynlige af snetykning. Vore kajakfæller og vi selv roede derfor hjem, og i det øjeblik, vi lagde til land, kom vestenstormen i al sin kraft og med masser af sne.“

Isak's kone fortsatte: „Og da jeg lige satte mine to spande på jorden for at puste lidt, hørte jeg oppe fra „fjeldet“ en eller anden sige: „Konebåden er nu næsten nået til Akugdlît på hjemturen.“ (Akugdlît er en øgruppe mellem Vester Ejlande og depotøen Igdlutalik). Og i samme øjeblik kom stormen. Alt blev

De to brødre Schmidt's legitimationskort. (Hvis nogle af tidsskriftets læsere skulle vide, hvorfor disse grønlandske fangere omkring 1920 havde legitimationskort trykt på dansk og fransk, vil redaktionen være taknemmelig for at få det at vide).

usynligt af sne og fygning. Jeg gik hjem så hurtigt jeg kunne. Kajakkerne var ude, og vi kvinder tog mandfolketøj på, for vi kunne umuligt være inde, når vores mænd var ude i sådant vejr. Vi gik ned til stranden, hvor kajakkerne plejede at lægge til. Der var allerede kommet flere andre derned. Lidt efter så vi pludselig to små mørke pletter ud for os, og det viste sig, at det var vores ægtefæller.

„Hvor er konebåden?“ var deres første spørgsmål.

„De var næsten nået til Akugdlit,“ svarede jeg.

„Så kan de ikke nå til land. En så

stærk storm kan de ikke ro imod,“ svarede en af dem.

De hjemkomne fangere ordnede så deres kajaker, lagde dem op på stativerne med bunden i vejret og surrede dem fast. Og uden at tage deres hjælpelse af gik de op på „fjeldet“.

– Der lever endnu i dag – i skrivende stund – en efterhånden ældre dame i Ikamiut ved Christianshåb, pensioneret jordemoder, som var med i konebåden dengang, og hun fortalte mig følgende:

„Vi var unge dengang og elskede at ro i konebåd. Vi var glade for at opleve lidt ekstra, så vi løb ned til konebåden

i huj og hast. Vi ville selvfølgelig også hente noget i vore egne depoter. Det var så smukt vejr, at vi ikke kunne være andet end glade. På vejen så vi et par sæler, og en af de unge mænd ville meget gerne forfølge en i håb om at fange den. Men konebådsejeren ved styreåren, som jo var „nåлагаq“ i konebåden, ville hellere skynde sig til depotøen. Han sagde, at himlen blev alt for hurtigt overskyet. Men vi skulle rigtigt nok prøve at fange sæler på hjemvejen, hvis det gode vejr holdt. Det tog ikke lang tid, før vi var ved depotøen, og da konebådsejeren hele tiden skyndede på os, varede det heller ikke længe, før vi havde åbnet depoterne, taget hvad vi skulle og lukket dem igen med store sten. Vi stødte så fra land, men mødte efter nogle minutter vestenstormen. Vi havde ganske vist, mens vi endnu var på land, observeret stormen som noget helt mørkt på havet, og en af os havde sagt til konebådsejeren, at det måske ville være bedre at vente på land. Det kunne jo være, at blæsten var så stærk, at vi ikke kunne ro imod den. Men han ville hjem. Og efter opbydelsen af alle vore kræfter nåede vi så i læ af Akugdlît, øgruppen mellem vores bygd og depotøen. På det tidspunkt havde vi fået masser af vand i konebåden af de mange brådsøer.

Dér stoppede vi lidt, også for at fylde vores vandspand, som en af roerskerne havde væltet. Da vestenstormen på dette tidspunkt stilnede, og vi jo var roet halvvejs hjem, ville rorsmanden videre. Vi stødte atter fra land, og næsten i samme øjeblik så vi en flok hvidhvaler lige udenfor. Fangststyr er noget der tiltrækker, så vi forsøgte et par gange at

komme dem nær. Men de var snu, så det lykkedes ikke. Da vi rettede stævnen mod vores bygd, så vi pludselig, at snetykningen nu kom fra en helt anden kant. Men rorsmanden sagde blot: „Det går nok! Jeg tror kun, det er sne og ikke storm! Når snetykningen er ovre, kan vi se, hvordan det bliver.“

Han havde næppe sagt dette, før sydvesten med ét brød løs i al sin vælde, den storm, som alle i Grønland frygter mest, med masser af sne og høje bølger. Vi kunne umuligt fortsætte direkte mod bygden, for så fik vi storm og bølger ind fra siden med risiko for at kæntré. Da vi rettede konebåden op mod stormen, var vi allerede så langt ude, at det var helt umuligt at nå i læ af øgruppen Akugdlît. De høje og meget farlige brådsøer fyldte nu konebåden ustandselig, så det hjalp kun lidet, at nogle af os øsede. De yngste ombord, navnlig pigerne, begyndte at klynke og småtude, for vi begyndte samtidig at fryse meget, da vores tøj var blevet dyngvådt.

Det blev værre og værre, og vi kunne ikke engang dreje til medvind, for det ville være livsfarligt at ligge med siden til vinden blot nogle få sekunder. Pludselig blev vi overdænget af efterfølgende brådsøer, så båden blev halvt fyldt med vand. Og samtidig opdagede jeg, at et af stykkerne i træskelettet var knækket. Jamren, gråd og kalden på mor, far og søskende hørtes under stormens rasen.“

Isak Schmidt's kone fortalte: „Vi var allesammen, det vil sige de af os, der kunne trodsé stormen, samlet oppe på vores „fjeld“. Og da snetykningen var drevet over, var der pludselig en iblandt os, der pegede mod øst: „Se der-

ovre, dér er konebåden!“ Og der var den rigtigt nok. Men kun et øjeblik. Store, kæmpehøje bølger lige efter hinanden dækkede udsynet. Vi troede flere gange, at nu var det ude med dem, men så skimtedes de igen et kort nu mellem bølgerne ... dagslyset var da også allerede svindende ...“

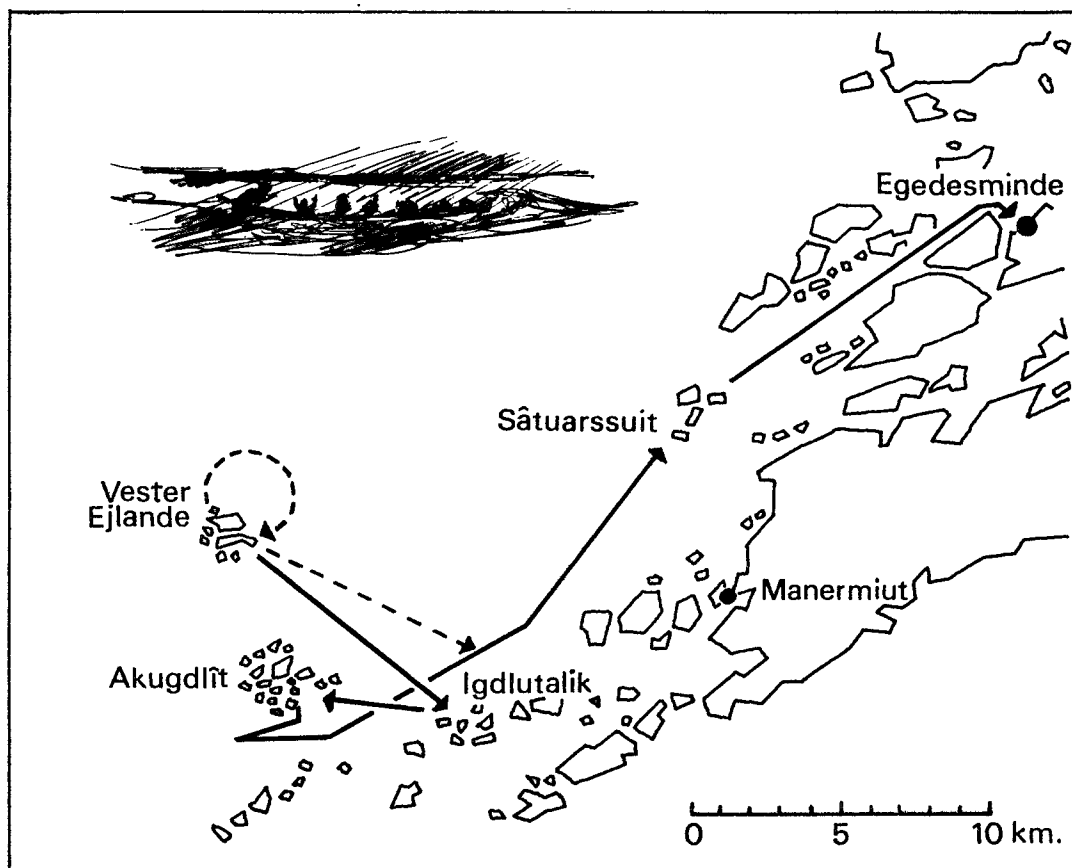
Og brødrene skrev i „Avangnâmioq“: „Deroppe stod vi og kunne ikke foretage os noget. Mens vi var der, var nogle af kajakmændene kommet i land, uden at vi havde set dem. En af dem havde mistet alle sine fangstredskaber. Stormen og bølgerne havde taget dem. Det havde været umuligt for ham at redde dem uden at miste orienteringen. Vi, der var mindst modige, var meget ængstelige, og vi mærkede, at stormen nu havde nået sin højeste styrke. Med kikkert kunne vi stadig se konebåden prøve at ro mod stormen, men den blev trukket stadigt længere til havs af naturkræfterne. Det var frygteligt at stå der og ikke kunne gøre noget. Vores lillesøster var med i konebåden. Jeg havde været i hendes fars sted, da han døde tidligt. Men selvom man nu kunne komme ud til dem i kajak, hvordan skulle man så kunne hjælpe dem under sådanne forhold? Der var længe mellem vi så dem oppe på bølgetoppene ... det var, som om brådsøerne hvert øjeblik skulle sluge dem. Deroppe stod vi og tænkte på de strabadser, de andre var ude i ... og vi kunne ikke gøre noget ... derude var vores lillesøster og de andre i største livsfare. Men vi kunne ikke hjælpe dem ... hvor var det tungt!“

Dér på deres „fjeld“ stod så den fåtallige bygdebefolkning uden at kunne

foretage sig noget for deres nødstedte fæller ... hvis deres øjne havde kunnet trække konebåden ind, var det forlængst gjort ... og for de kajakmænd, der endnu var ude, kunne de kun håbe, at de ville være i stand til at nå hjem i god behold. Deroppe stod de trods deres uformåenhed, for at følge hvad der skete ... og tårerne trillede ned ...

I „Avangnâmioq“ kunne man læse: „Pludselig kom disse ord frem i mit indre, så tydeligt, som havde nogen råbt dem til mig: Den største kærlighed er at give sit liv for sine venner, – og at ordet ikke skal være upåagtet! Og samtidig kom det mig i hu, at Jesus havde mistet sit liv af kærlighed. Ordene blev ved med at plage mig, for jeg kunne jo ikke efterkomme dem. Men alligevel følte jeg, at jeg måtte gøre det. Hvor var det plagsomt!“

Fru Schmidt fortalte: „Klokken var vel noget over 1 om eftermiddagen, og stormen stilnede noget af, da min mand sagde til mig: „Det er umuligt bare at stå deroppe. Vores yngste er derude i konebåden og de andre med. Vi kan da ikke lade dem være derude alene, ... havet er ikke værre, end det jeg plejer at tage ud i. Når jeg er i min kajak, og hvis tiden ikke er inde for mig, behøver I ikke at ængstes for mig. Ole, tag med. Vi kan være heldige, tage konebåden på slæb og landsætte den hvor som helst...“ De snakkede lidt sammen om, at det kunne være, at de derude havde ødelagt deres årer, og at de kunne tage et par konebådsårer på slæb efter deres kajaker, og at de ville kunne klare meget, hvis nogle af de andre kajakmænd ville være med.“

—— Konebådens omtrentlige rute. — — — De to kajakmænds rute.

Der var imidlertid ikke andre, der ville følge dem, og alle kajakfangerne var jo heller ikke kommet hjem endnu. De to brødre gik så alene ned til stranden med to konebådsårer, skønt deres koner prøvede at holde dem tilbage. Kvinderne trak dem bagfra i deres kajakpelse og forsøgte at holde dem tilbage, nævnte deres børn og at det ville være synd for dem, når de blev faderløse. Det var tungt, og det var meget fristende ikke at tage ud, navnlig for den yngste bror, men atter hørte de Jesu

ord: „Hvem der elsker sin far, sin mor, sin søn, sin datter højere end mig ...“

Fru Schmidt fortalte videre: „Da de krøb i deres kajakker, skubbede vi dem ud, mens vi hele tiden så til siden, om der dog ikke kom en anden fanger, der ville følge dem. Men der kom ingen, vejret var for hårdt, og flere kajakmænd var endnu ikke vendt tilbage. Og mens mørket faldt på, roede de to ud i retning af konebåden, mens de af og til vinkede tilbage. Jeg løb op til „fjeldet“ og fulgte dem i kikkerten. Jeg nåede lige at se dem

nå ud til konebåden, da mørket lagde sig overalt.“

I „Avangnâmioq“ stod der: „Da vi stødte fra land, begge med en konebåds-åre på slæb, var det meget uvist, om vi skulle se vores familie igen, eller om vi skulle dø sammen med dem derude. Jeg vinkede flere gange tilbage, for at nogen skulle følge efter os ... jeg sagde til min bror, at han skulle være meget forsigtig med de høje bølger, fordi de pludselig kunne blive skumtoppede. Årerne, som vi havde på slæb, kunne jo meget let ramme os selv eller vore kajaker ...“

En nulevende fanger, Sakarias Schmidt, som den dag var ude i kajak med de andre, fortæller i et brev: „... Vi tog ud på fangst, min far, jeg selv og en tredje, vest for bygden. Klokken lidt over 12, da vi havde observeret flere sæler, hørte vi pludselig en buldren. Vi så efter min far, og han vinkede efter os med sin fangstblære. Sydover var det blevet nattesort af mørke skyer. Vi snørede da vore kajakpelse om håndled og ansigt og tømte luften ud af vore fangstblærer, netop som stormen og de høje bølger nåede os. Vi kunne ikke mere se noget, hvorfor vi måtte råbe til hinanden ... havet føg over vores hoveder, og jeg måtte flere gange trække vejret i læ af min armhule, og det til trods vi havde medvind. Så høje bølger kom der, at vi tvivlede på, at vi overhovedet kunne klare dem. Yderst heldigt, men mest ved min fars hjælp slap vi ind i et sund, hvor vi kom ind på roligere vand. Det var dog ikke ufarligt, for selve munden var i forfærdeligt oprør. Der var imidlertid ingen vej udenom. Vi var så længe nede under bølgerne, at vi troede, at det

var ude med os. Men omsider lykkedes det dog at slippe igennem...”

Ved tanken om de to brødre i deres kajaker på det oprørte hav kan man ikke lade være med at tænke på de berømte „fordums kajakmænd“ ...

Vi citerer igen fra „Avangnâmioq“: „Da vi nåede ud til konebåden, kunne vi ikke se, hvorledes vi overhovedet skulle være i stand til at hjælpe dem. Roerne var mere eller mindre afkræftede, og det var yderst farligt at nærme sig konebåden. Det lykkedes os imidlertid at kaste vore slæbetove over til rorsmanden. Det viste sig, at deres årer heldigvis ikke var brækket. Vi var nu ved siden af dem, men til hvilken nytte? Da lykkedes det for min bror at kaste et langt reb over til dem, og efter at dette var fastgjort, begyndte han at bugsere konebåden indefter med største forsigtighed. En konebåd er jo meget tung, og en kajak, selv med en stærk mand i, er som en fjer under sådanne forhold. Det lykkedes ligeledes for mig at få et slæbetov gjort fast, men det var noget kortere end min brors.

I det øjeblik jeg begyndte at ro, hørte jeg en fortvivlet jamren og råb fra konebåden, som var stærkere end stormens susen: „Vi synker! Vi synker! Vores konebåds træskelet er knækket. Vi er fortabte! Ak og ve! Mine forældre! Mine elskede søskende!“ ... Men konebåden sank ikke.

Lidt efter og til trods for min forsigtighed (Isak Schmidt) kæntrede jeg ude af stand til at komme op igen. Jeg prøvede og prøvede, men det lykkedes ikke. Jeg sank et par mundfulde vand og ventede blot på min bror. Besvimelsen nær

tabte jeg min åre, men min bror kom mig til undsætning. Da var min kajak halvt fyldt med vand.“

Alt dette vidste bygdebefolkningen inde på land selvsagt ikke noget om. Mørket kom, netop som de to brødre var ved at nå ud til konebåden. Den lange nat fik en ende, og den nye dag bragte intet nyt. Atter blev natten meget lang, uden at der skete noget, – og først andendagen om eftermiddagen blev de revet ud af deres uvikthed ...

Fru Schmidt berettede: „Da mørket faldt på, gik vi ned og blev i huset hele natten uden at kunne falde i søvn. Vi havde hørt, at 5 kajakmænd havde forsøgt at følge efter de to brødre, men at de havde måttet vende om igen. Om morgenen ved 9-tiden kom en kone og fortalte, hvad hendes søn havde oplevet: Han var sammen med to andre kajakmænd nået ud til konebåden (før de to brødre), men de var roet væk igen, da der ikke var noget at gøre for dem i båden. Og dette var den eneste nyhed. Dagen og natten gik, og andendagen om eftermiddagen kom de fire savnede kajakmænd, som imidlertid hverken havde hørt eller set noget til konebåden. Noget efter kom dog 2 andre kajakfolk til syne, og i kikkerten kunne jeg genkende dem på åretagene. Det var vores mænd ... mange gik ned til stranden, og vi to fulgte med ...“

Inden de to kajakker kom ind, var befolkningen meget nedtrykt i deres uvished. Men naturligvis var konebådsbesætningen og de to kajakmænd ikke mindre besværede. Således kunne man læse i „Avangnâmioq“: „Konebåden holdt sig ganske vist stadig flydende, og

de øste til stadighed, selv om de efterhånden var meget sløve og patetiske. Min bror sagde til dem, at de skulle smide deres last overbord, og dette hjalp noget. Vi bestemte os til at dreje af efter at have prøvet at ro mod vinden, således at vi fik nogen medvind, for på den måde at nå Manermiut (en bygd i luftlinie 17 km fra Egedesminde og ca. 8 km fra konebåden). Stormen rasede ikke så voldsomt mere, og da bølgerne var blevet mindre, lykkedes det for min bror at komme fra sin kajak over i konebåden. Tre af besætningen var da meget afkræftede. Jeg ventede lidt endnu, da mine ben var meget tunge af vand. Fra konebåden hørtes en spinkel salmesang ... Efterhånden fik vi nogenlunde god fart på, og det lykkedes også for mig at komme over i konebåden. Alle frøs jammerligt. Vi havde håbet at nå frem til Manermiut, men vinden drejede pludseligt over i sydøst, hvorved vi igen fik modvind. Da det en kort tid blev klart vejr, så vi en ildsøjle fra Vester Ejlande, som folk havde tændt, for at vi kunne se, hvor vi var, selv om de naturligvis ikke vidste, hvordan vi havde det. Konebådsejeren ville nu helst dreje mod Vester Ejlande, hvilket dog under de givne forhold ville have været højst uforsvarligt. Hvis ilden derinde pludselig slukkede, ville vi ikke være i stand til at orientere os, og som tidligere nævnt var alle roere meget afkræftet. På grund af modvinden havde vi nu ingen chance for at nå til Manermiut, men strømmen var heldigvis indadgående, og vi lagde alle kræfter i for at nå til en anden øgruppe, som ligger lidt nord for Manermiut, ved navn Sātuarssuit.“

Hele hændelsesforløbet er dog ikke fortalt gennem „Avangnâmioq“, hvorfor vi overlader til fru Schmidt at gengive, hvad hendes mand fortalte hende: „Da jeg kom ombord i konebåden, tog jeg vores lillesøster mellem mine ben, idet vi anbragte Oles kajak-underlag under hende. Andet kunne vi ikke gøre. Men længe varede det ikke, før „hendes ånd klippedes over“, hun døde ... alt var mørkt omkring os ... vi forsøgte at ro, så godt vi kunne ... endnu en døde ... vi skyndede på de andre, for at de kunne holde sig varme og derved i live så længe som muligt ... men endnu en bukkede under ... Omsider nåede vi frem til Sātuarssuit, og takket være Ole kom vi ind i en lille vig ... Ole klarede alt, men med mig stod det sløjt til, jeg nærmest dinglede kraftesløst. Dog hjalp det noget, da jeg fik vredet vandet af mine strømper og tog dem på igen. Da var de blevet lettere at bære. Jeg begyndte dog pludselig at ryste over hele kroppen ... Vi takkede Gud, at han hjalp os at nå land ... vi begyndte at slås med hinanden for at få varmen og hjalp derefter de endnu levende op på land fra konebåden. De kunne næsten ikke gå. Vi lagde de gamle teltskind som underlag på jorden, og ovenpå disse lagde vi folkene med den værst medtagne i midten og dækkede dem så med resten af vore skind, hvorefter vi lukkede i siderne med sne. Rorsmanden var på dette tidspunkt blevet lidt bedre. Hans øjne var ellers blevet næsten blinde af kulde og saltvand.“

De var dog stadig langt fra mennesker. De var nærmest ved Manermiut, men de havde bestemt sig for at ro til

Egedesminde efter hjælp, hvor der var både motorbåd og læge. Rorsmanden var som sagt blevet bedre, og han ville passe på sin besætning, mens de to kajakmænd var væk. Og brødrene sloges atter for at få mere varme i deres kroppe. Månen var i mellemtiden stået op, hvorved det ganske vist var blevet lidt lysere, men samtidig koldere og isdannende, som hindrede kajakroning. Afsted skulle de, som Isak senere fortalte sin kone: „Andet var der ikke, vi skulle afsted. Ole var parat med en rem, så han kunne tage mig på slæb, hvis det skulle blive nødvendigt. Og vi havde da heller ikke roet mere end halvdelen af turen, da jeg ikke kunne mere på grund af kulde. Igen begyndte vi at slås i kajakkerne, og det hjalp lidt. Og sådan gik det. Så snart jeg havde fået lidt varme, kunne vi ro et stykke tid. Den sidste kilometer så det dog ud til, at jeg måtte give op. Men han var utrættelig. Han bankede mig på kroppen, pustede sin varme ånde ned ad min ryg gennem halsåbningen ... og omsider nåede vi så til Egedesminde. Da jeg kravlede ud af min kajak, kunne mine ben ikke længere holde mig oprejst. Men der var ikke langt til nærmeste hus, og det varede ikke længe, før der kom raske mennesker til og hjalp mig op til huset ... skiftede mit tøj ... bragte mig til sygehuset, hvor jeg var hele dagen. Kort tid efter tøffede lægebåden ud til konebåden, og Ole var med.“

Igen et stykke fra „Avangnâmioq“: „Hen på dagen, da nordosten var ret kraftig, nåede motorbåden frem ... to var døde, mens vi stred os til Egedesminde ... så de kom med 5 døde ...“

Mange mennesker var samlet på

stranden, da motorbåden med konebåden på slæb nærmede sig Egedesminde. En af disse, nulevende John Brandt, fortæller i et brev: „Det var ikke til at glemme at se så mange døde blive bragt i land. Og ved synet af de to brødre, som landsatte så mange mennesker, der ellers ville være blevet derude på havet, kunne man ikke undgå at mindes, at kraften fra det høje virkeliggøres hos de svage.“

Ole Schmidt ville straks ro hjem til Vester Ejlande for at meddele deres bygdefæller om det skete, men efter Isak's anmodning blev det først dagen efter, hvor lægebåden tog dem ombord og sejlede dem til Manermiut. Herfra roede de så hjem med de triste nyheder. Da de nærmede sig bygden, kunne de se, at mange mennesker var samlet på deres „fjeld“. Og samtidig sakkede Ole mere og mere agterud ... den fanger, som i så mange timer havde stræbt så hårdt, havde udrettet så meget, havde kæmpet både legemligt og åndeligt, havde befundet sig mellem liv og død og havde set til død og døende mere end det andet ... den fanger, som, da hans bror kæn-trede og ikke kunne komme op igen, med største forsigtighed og hele sin klarhed i behold havde hjulpet ham op, og som havde trøstet konebådsbesætningen ... som roede op til Egedesminde samtidig med, at han hjalp sin bror til at ro videre ... den fanger, om hvem broderen til sin kone havde sagt: „Hvis Ole ikke havde været med dengang, så var jeg også gået under“ ... Ole, som hele tiden havde været så stærk ... han kunne ikke mere, da de nærmede sig bygden og familien. Ikke fordi han blev slået ud, men

det så ud, som om det først var nu, han blev grebet af begivenhedernes storhed ... han holdt op med at ro, lagde sin åre foran sig og bøjede sit hoved ... mon han nu følte sig for ringe til at have været med i så stor en gerning, i så stor en tjeneste, nu da det hele var overstået?

En kajak stødte fra land og hjalp ham ind. Og før alle lagde til land, nævnte Isak Schmidt de dødes navne.

Og Isak skal senere have udtalt: „Ingen skal undre sig over Oles væremåde dengang, hvor han standsede lidt udenfor bygden. Han havde tålt alt meget bedre end jeg ...“

Den følgende dag roede alle kajaker fra Vester Ejlande til Egedesminde for at deltage i bisættelseshøjtideligheden.

I 1926, julinummeret af „Atuagagdliutit“, kunne man læse: „Den 10. februar 1926 har kongen nådigst tildelt to fangere fra Egedesminde, Isak Schmidt og Ole Schmidt, medailler for deres dåd.“ – På den ene side af sølvmedaillerne findes et billede af Christian den 10'ende, og på den anden side står der: „For ædel dåd“ og fangernes navne graveret på siden.

Foråret 1926 kom Nordgrønlands daværende landsfoged Ph. Rosendahl i sin motorbåd til depotøen Igdlutalik, hvor de to medailler under stor højtidelighed blev fæstnet på de to brødres hvide anorakker.

Nogen tid efter skal en af brødrene have udtalt: „Her er mit land, lig andre lande med godt og dårligt vejr, men mere goldt og barskt end andre lande jeg kender. Men netop dette gør mennesker til rigtige mandfolk ... Jeg sammen-

Den ene af de to brødre Schmidt med hustru og medaljen „for ædel død“.

ligner det med min mor og min far: Med min mors godhed, kærlighed, arbejdsiver og venlighed overfor alle, – med min fars dygtighed, styrke og beslutsomhed, når det var nødvendigt, og hans gode opdragelsesevne, – sammenligner det med min fars og mors tro, som

aldrig ændredes, hvad der end skete! – Mit land, mørketidens og midnatssolens land. Du har altid givet det nødvendige til livets ophold, og af mig krævet flid, tålmodighed og dygtiggørelse, krævet af mig, at jeg var økonomisk, påpasselig og at jeg tjente i kærlighed ...“